

VLADA CRNE GORE
NACIONALNI SAVJET ZA ODRŽIVI RAZVOJ

Podgorica, 31. avgusta 2011.

Izveštaj sa 21. sjednice Nacionalnog savjeta za održivi razvoj

Dvadesetsedmog jula 2011. godine održana je 21. sjednica Nacionalnog savjeta za održivi razvoj, kojom je predsjedavao dr Igor Lukšić, predsjednik Savjeta. Nakon četvrte tačke, predsjedavanje je preuzela Biljana Gligorić, zamjenica predsjednika Savjeta.

Na sjednici je razmatran sljedeći dnevni red:

1. **Izveštaj o radu Savjeta između sjednica:**
 - a) *Izveštaj o radu Radne grupe Savjeta za održivu potrošnju i proizvodnju u procesu razmatranja Predloga zakona o građevinskim proizvodima*
 - b) *Izveštaj o formiranju Radne grupe Savjeta za održivost prostora Crne Gore*
 - c) *Izveštaj o pripremama za učešće Crne Gore na Konferenciji Ujedinjenih nacija o održivom razvoju u Rio de Ženeiru 2012. godine*
2. **Izveštaj o projektima koje sprovodi Kancelarija za održivi razvoj**
 - a) *Pregled svih projekata i aktivnosti*
 - b) *Predstavljanje projekta „Procjena tehnoloških potreba za Crnu Goru uz primjenu TNA Priručnika i pristupa učenje na primjerima“*
3. **Razmatranje i usvajanje nacrta Trećeg godišnjeg izvještaja o implementaciji Nacionalne strategije održivog razvoja Crne Gore**
4. **Razmatranje Analize o ostvarenom progresu u sprovođenju opredjeljenja Crne Gore da se razvija kao ekološka država**
5. **Razmatranje ideje formiranja Centra za održivi razvoj**

Tačka 1.

Izveštaj o radu Savjeta između sjednica

Nakon izlaganja Darka Konjevića, člana *Radne grupe Savjeta za održivu potrošnju i proizvodnju* i Miodraga Burzana, koordinatora novoformirane *Radne grupe Savjeta na temu Održivost prostora Crne Gore* i predstavljanja dosadašnjih aktivnosti obje grupe, Savjet je ocijenio da je rad članova Savjeta u periodu april – jul o.g. znak jačanja kapaciteta Savjeta i njegovog sve značajnijeg zauzimanja mjesta. Posebno je naglašeno da se od radnih grupa, u narednom periodu, **može očekivati vrlo značajan doprinos u odnosu na definisanje što konkretnijih i kvalitetnijih preporuka i predloga politike prema Vladi i preispitivanje pojedinih postojećih politika.**

Tačka 2.

Izveštaj o projektima koje sprovodi Kancelarija za održivi razvoj

Nakon prezentacija Bosiljke Vuković, v.d. šefa Kancelarije za održivi razvoj, o projektima koje sprovodi Kancelarija i Marine Marković, nacionalnog eksperta na novom projektu Kancelarije

„Procjena tehnoloških potreba za Crnu Goru uz primjenu TNA Priručnika i pristupa učenje na primjerima,“ Savjet je prihvatio **Izvještaj** i izrazio nadu da će predstojeća integracija Kancelarije u Ministarstvo **održivog razvoja i turizma** biti značajan korak u **daljem jačanju** kapaciteta administracije u oblasti održivog razvoja. Takođe, Savjet se upoznao sa projektom *Procjene tehnoloških potreba* i preporučio da se rezultati projekta, **po završetku**, ponovo predstave Savjetu.

Tačka 3.

Razmatranje i usvajanje nacrtu Trećeg godišnjeg izvještaja o implementaciji Nacionalne strategije održivog razvoja Crne Gore

Savjet je usvojio **Treći godišnji izvještaj** o implementaciji Nacionalne strategije održivog razvoja, uz ocjenu da se radi o materijalu sa značajno unaprijeđenom metodologijom izvještavanja. Savjet je **zadužio** Kancelariju za **održivi razvoj** da **dostavi Izvještaj Vladi na usvajanje**, kao i da sa Radnom grupom Savjeta za ovu temu **pripremi zaključke za Vladu** u cilju inteziviranja napora Vlade da se ispune zadaci iz Strategije i napravi revizija ili rebalans Akcionog plana u cilju sagledavanja razloga zbog kojih zadaci nisu ispunjeni.

Tačka 4.

Razmatranje Analize o ostvarenom progresu u sprovođenju opredjeljenja Crne Gore da se razvija kao ekološka država

Branko Lukovac, koordinator Radne grupe Savjeta za ovu temu, je predstavio članovima Savjeta tekst Analize koja nudi uvid u okolnosti donošenja same Deklaracije o ekološkoj državi, ukazuje na najvažnija ostvarenja i glavne izazove u njenom sprovođenju u protekle dvije decenije, kao i daje listu preporuka i smjernica za obnovu i snaženje ideje ekološke države na terenu.

Savjet je prihvatio tekst Analize i **zadužio Kancelariju za održivi razvoj** da:

- u saradnji sa Ministarstvom **održivog razvoja i turizma pripremi dokument i upodobi** ga za dalje razmatranje na Vladi, kao i da definiše zaključke koji bi mogli biti korisni ne samo Vladi, već i Skupštini.
- predloži Parlamentu da se 20. septembra o.g. povodom dvadesetogodišnjice ekološke države održi **vanredna sjednica Skupštine**, koja bi bila otvorena ne samo za poslanike već i za predstavnike civilnog i ostalih segmenata društva.
- u saradnji sa Radnom grupom za ovu temu, u septembru organizuje **okrugli sto** na kome će biti predstavljena i razmatrana Analiza.
- pripremi elektronsko saopštenje u ime Savjeta **povodom dvadesetogodišnjice ekološke države** u cilju skretanja pažnje javnosti na taj važan datum.

Tačka 5.

Razmatranje ideje formiranja Centra za održivi razvoj

Nakon predstavljanja ideje o formiranju Centra za održivi razvoj, koja je prethodno bila razmatrana na 17. sjednici Savjeta, i naknadnih komentara i sugestija članova, Savjet je konstatovao da u sadašnjim uslovima ne postoje sredstva za formiranje Centra. Preporučeno je da se u proces revizije Nacionalne strategije održivog razvoja (2012) uzme u obzir pitanje jačanja opštih kapaciteta administracije i društvenih aktera iz domena održivog razvoja, što će biti neophodno za sprovođenje odrednica koje će se definisati inoviranim dokumentom.

Z A P I S N I K

sa 21. sjednice Nacionalnog savjeta za održivi razvoj, koja je održana 27. jula 2011. godine

Sjednicu je otvorio predsjednik Savjeta, **Igor Lukšić**.

Prisutni su: Igor Lukšić, Dragiša Boričić, Miodrag Burzan, Biljana Gligorić, Zoran Jovović, Darko Konjević, Andrija Lompar, Branko Lukovac, Zoran Masoničić, Tarzan Milošević, Jovo Radulović, Predrag Sekulić, Dragoljub Duško Vuković, Bosiljka Vuković i Marina Marković (nezavisni ekspert).

Odsutni su: Veselin Bakić, Mihailo Burić, Gzim Hajdinaga, Vladimir Kavarić, Velimir Mijušković, Darko Pajović, Nikola Petrović Njogoš, Janko Radulović i Aleksandar Žurić.

Uz konstatovanje kvoruma, predsjednik Savjeta je obavijestio članove da će javnost, u skladu sa Poslovníkom o radu Savjeta, biti obaviještena o radu sjednice putem konferencije za štampu, imajući u vidu da će se na njoj razmatrati dokumenta koja su još uvijek u formi nacrtá. Podsjetio je i da je Zapisnik sa 20. sjednice, u skladu sa Poslovníkom, prethodno verifikovan elektronskim putem.

Nakon napomene o izmjenama u dnevnom redu u odnosu na Plan rada Savjeta za 2011. godinu, uz saglasnost svih prisutnih, usvojen je predloženi Dnevni red:

1. ***Izveštaj o radu Savjeta između sjednica – Izveštavaju koordinatori Radnih grupa i Sekretarka Savjeta***
 - a) *Izveštaj o radu Radne grupe Savjeta za održivu potrošnju i proizvodnju u procesu razmatranja Predloga zakona o građevinskim proizvodima*
 - b) *Izveštaj o formiranju Radne grupe Savjeta za održivost prostora Crne Gore*
 - c) *Izveštaj o pripremama za učešće Crne Gore na Konferenciji Ujedinjenih nacija o održivom razvoju u Rio de Ženeiru 2012. godine*
2. ***Izveštaj o projektima koje sprovodi Kancelarija za održivi razvoj***
 - a) *Pregled svih projekata i aktivnosti*
 - b) *Predstavljanje projekta „Procjena tehnoloških potreba za Crnu Goru uz primjenu TNA Priručnika i pristupa učenje na primjerima“ (izveštava nacionalni ekspert M. Marković)*
3. ***Razmatranje i usvajanje nacrtá Trećeg godišnjeg izveštaja o implementaciji Nacionalne strategije održivog razvoja Crne Gore – Kancelarija za održivi razvoj i Radna grupa Savjeta za ovu temu***
4. ***Razmatranje Analize o ostvarenom progresu u sprovođenju opredjeljenja Crne Gore da se razvija kao ekološka država - Izveštava Radna grupa Savjeta za praćenje procesa izmjene Zakona o Nacionalnim parkovima***
5. ***Razmatranje ideje formiranja Centra za održivi razvoj – Izveštava Branko Lukovac***
6. ***Pitanja i prijedlozi***

Tačka 1. Izveštaj o radu Savjeta između sjednica

Predsjednik Savjeta je obavijestio članove da su od aprilske sjednice aktivno radile tri Radne grupe Savjeta, sa napomenom da će izveštaj o radu treće grupe biti predstavljen u okviru četvrte tačke.

* * *

Darko Konjević je predstavio rad Radne grupe Savjeta za održivu potrošnju i proizvodnju čiji je član, a koja je u periodu od aprila do jula 2011. godine razmatrala *Predlog zakona o građevinskim proizvodima*, koji je usvojen na Vladi u junu o.g. Konjević je obrazložio zaključke koje je Savjet usvojio na predlog Radne grupe i pravovremeno uputio resornom Ministarstvu – da je trebalo odložiti usvajanje Zakona do njegovog usklađivanja sa novom EU regulativom iz ove oblasti i, u međuvremenu, zadužiti Kancelariju i Privrednu komoru Crne Gore da sprovode u resornom Ministarstvu obuke o novim procedurama. Istakao je i

angažman Radne grupe i Kancelarije za održivi razvoj u procesu obezbjeđivanja međunarodnih eksperata za ovu oblast koji će već u septembru doći u Crnu Goru. (*pismeni izvještaj o radu Radne grupe u cjelosti je sadržan u prilogu 1*)

U obrazloženju odluke da se predmetni Zakon, ipak, usvoji na Vladi bez dodatnog usaglašavanja sa novom regulativnom EU, **Predrag Sekulić** je obavijestio članove da se resorno Ministarstvo odlučilo za postupnu primjenu zakonske regulative u ovoj oblasti kako bi se izbjeglo remećenje proizvodnje i uvoza građevinskih proizvoda koje bi nastalo da su se novi propisi uveli tek 2014. godine. Naglasio je da je Zakon usvojen kako bi se privrednici koji se bave proizvodnjom građevinskih materijala na vrijeme upoznali sa novom regulativom i procesima koji ih očekuju u narednom periodu. Uz napomenu da su nove odrednice regulative EU komplementarne sa novim Zakonom, podsjetio je da će se izmjenama Zakona pristupiti prije nego što isti stupi na snagu 2014. godine. Izrazio je i spremnost da, ukoliko se svi slože, povuče Zakon iz dalje procedure.

Predsjednik Savjeta je ocijenio korisnim rad Radne grupe i ostavio otvorenom **moгуćnost da se** posredstvom Kancelarije obezbijedi dodatna intezivna komunikacija Radne grupe Savjeta i Ministarstva kako bi se do usvajanja Zakona u Parlamentu, što se ne očekuje prije novembra, uvažilo što više korisnih sugestija Radne grupe. Sugerisao je doradu teksta Zakona u formi amandmanskih intervencija koje se odnose na harmonizaciju sa novom evropskom regulativom.

Miodrag Burzan, koordinator druge Radne grupe koja je bila aktivna u periodu između sjednica, obavijestio je članove Savjeta da je u skladu sa zaključkom sa prethodne sjednice Savjeta, pismenom procedurom formirana Radna grupa za održivost prostora Crne Gore, koja je održala prvi sastanak u srijedu, 20. jula 2011. godine. Pored predstavljanja članova novog tijela Savjeta, upoznao je članove i sa zadatkom Radne grupe – da u interdisciplinarnom i međuresornom postupku sagleda probleme u domenu prostornog razvoja, uslova njegove valorizacije, planiranja i mehanizama upravljanja fiksnim državnim fondovima kao bitnim činiocima prostorne i ekonomske održivosti životne sredine u Crnoj Gori. Kao dio upoznavanja sa mandatom i budućim djelatnostima Grupe, ukazao je na ključne segmente iz *Inicijalnog elaborata* za formiranje Radne grupe. (*Elaborat je u cjelosti sadržan u prilogu 2*)

Predsjednik Savjeta je ocijenio pozitivnim **početak rada** nove Radne grupe Savjeta kao i njen sastav. Posebno je naglasio važnost uključivanja nezavisnih stručnjaka u rad ovog tijela, ali i potrebu za ostvarivanjem dobre saradnje sa resornim ministarstvima u cilju dobijanja pouzdanih podataka i u kasnijem radu definisanja što konkretnijih i kvalitetnijih preporuka i predloga politike prema Vladi.

Predsjednik Savjeta je podsjetio članove da je Savjet u ovom periodu imao još jednu treću značajnu aktivnost, a to je usvajanje Izvještaja o vodnim resursima Crne Gore za UN-Water, što predstavlja dio priprema Crne Gore za učešće na Trećem svjetskom samitu o održivom razvoju koji se održava polovinom iduće godine u Rio di Ženeiru, a koji vodi Kancelarija za održivi razvoj.

Predsjednik Savjeta je povodom prve tačke ocijenio da je rad članova Savjeta u periodu april – jul o.g. znak jačanja kapaciteta Savjeta i njegove sve veće aktivne uloge u procesu donošenja odluka Vlade, a posebno je naglasio važnost pripremnog rada koja doprinosi efikasnijem i koncentrisanijem radu Savjeta na samim sjednicama.

Tačka 2. Izvještaj o projektima koje sprovodi Kancelarija za održivi razvoj

Bosiljka Vuković, v.d. šefa Kancelarije, odnosno rukovodioc novog Odjeljenja za podršku radu Nacionalnom savjetu za održivi razvoj u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, izvijestila je Savjet o projektima i aktivnostima Kancelarije za održivi razvoj u proteklih sedam mjeseci. Kroz predstavljanje četiri kategorije aktivnosti: *revizija, izrada i praćenje strateških dokumenata, pokazni projekti, međunarodne obaveze i donatorski projekti* naglašen je među-resorski karakter mandata Kancelarije kao i njena važnost za jačanje integrisanog procesa donošenja odluka. Istaknuta je potreba daljeg jačanja kapaciteta Kancelarije i ispunjenje zaključaka Vlade iz decembra 2010. godine o zapošljavanju dva dodatna službenika u Kancelariji koja bi bila zadužena za sprovođenje Komunikacione strategije održivog razvoja. (*prezentacija je u cjelosti sadržana u prilogu 3*)

Marina Marković, nacionalni ekspert na projektu *Procjena tehnoloških potreba u Crnoj Gori uz primjenu TNA Priručnika i pristupa učenje na primjerima*, ukratko je predstavila projekat koji Kancelarija za održivi razvoj sprovodi uz podršku holandskog Ministarstva stanovanja, prostornog planiranja i životne sredine od maja o.g. Projekat ima za cilj da ojača kapacitete Vlade Crne Gore i ostalih aktera da razviju strategije rasta sa niskim emisijama identifikacijom prioriternih tehnologija koje će obezbijediti najveće koristi u smislu ekonomskih, socijalnih i poboljšanja vezanih za životnu sredinu, i doprinos smanjenju emisija gasova staklene bašte u kontekstu nacionalnih, EU i UN politika. (*prezentacija je u cjelosti sadržana u prilogu 4*)

Predsjednik Savjeta je konstatovao da je **Izvještaj Kancelarije** za održivi razvoj o aktivnostima **prihvaćen** i izrazio nadu da će **integracija Kancelarije u Ministarstvo održivog razvoja** i turizma biti od koristi u **daljem jačanju kapaciteta** budućeg Odjeljenja za podršku Nacionalnom savjetu za održivi razvoj unutar Ministarstva. Ocijenio je da se **Savjet upoznao sa projektom Procjene tehnoloških potreba** i predložio da se rezultati projekta **po njegovom završetku** ponovo predstave Savjetu.

Tačka 3. Razmatranje i usvajanje nacrtu Trećeg godišnjeg izvještaja o implementaciji Nacionalne strategije održivog razvoja Crne Gore

Bosiljka Vuković je predstavila **Treći godišnji izvještaj o implementaciji Nacionalne strategije održivog razvoja (NSOR) Crne Gore**. Pored upoznavanja sa strukturom Izvještaja, Vuković je upoznala članove Savjeta sa ograničenjima koja su postojala u izradi Izvještaja, a poseban osvrt je dat na *pregled stepena sprovođenja Akcionog plana NSOR-a* kao i na *negativne i pozitivne trendove održivosti razvoja Crne Gore* u izvještajnom periodu. Polazeći od činjenice da je svega jedna petina mjera koje su imale za rok **završetka 2010. godinu sprovedena u potpunosti**, a da se jedna trećina mjera nalaze u fazi priprema ili bez aktivnosti, ocijenjeno je da se **Strategija sprovodi sa značajnim kašnjenjima**, što predstavlja zabrinjavajući trend u opštem dostizanju standarda održivog razvoja.

Od pozitivnih trendova, izdvojeni su dobijanje Crne Gore statusa kandidata za članstvo u EU, osnivanje samostalnog ministarstva nauke, osavremenjavanje visokoškolskih kurikuluma u skladu sa potrebama tržišta, usvajanje seta zakona iz oblasti kulture, kampanja *Govorimo o mogućnostima* resornog ministarstva i UNICEF-a, kao i početak izvještavanja o klimatskim promjenama i prikupljanja egzaktnih podataka o emisijama CO₂ na nacionalnom nivou. Kao negativni trendovi predstavljeni su nastavak uticaja svjetske finansijske krize na bankarski sektor, još uvijek nedovoljno adekvatno korišćenje horizontalnog zakonodavstva iz oblasti životne sredine, nezadovoljavajuće stanje opštih administrativnih kapaciteta, nepostojanje jasnog i konzistentnog razgraničenja nadležnosti u oblasti monitoringa stanja životne sredine i nerazriješenost nadležnosti institucija u oblasti upravljanja zemljištem kao i morem i obalnim područjem (kao rezultat, planiranih 10% morskog i obalnog područja još uvijek nije stavljeno pod neki od vidova

zaštite). Posebno je istaknuta činjenica da nije došlo do značajnog unaprijeđenja u oblastima upravljanja otpadom i opštem stepenu integrisanosti pitanja zaštita životne sredine u sektorske politike. (*prezentacija se u cjelosti nalazi u prilogu 5*)

Andrija Lompar je u svom osvrtu na Izvještaj istakao da treba imati u vidu da nisu sva područja u Crnoj Gori jednako ni atraktivna ni izložena pritiscima, te da ih, imajući u vidu ograničene raspoložive kapacitete, instrumente i mehanizme, ne treba na isti način tretirati i braniti. Uz napomenu da najveći dio zagađenja obalnog područja dolazi sa kopna, a ne sa mora, naglasio je da **posebnu pažnju treba posvetiti jačanju posvećenosti** svih u ispunjenju cilja **da se zaštiti obalno područje** u odnosu na građevinarstvo, turizam, pomorstvo i ostale grane, što treba da postane jedan od prioriternih ciljeva u narednom periodu, posebno imajući u vidu osjetljivost i veliki pritisak koji se postavlja na to područje. Informisao je članove o aktivnostima Ministarstva – donešenju Zakona o sprječavanju zagađenja sa brodova i plovila i dva projekta koja će se realizovati tokom 2012. godine za koja su sredstva dobijena u okviru IPA programa. Naglasio je da sada ključno **treba raditi na implementaciji sprovođenja zakona i poboljšanju kontrole i monitoringa** kao i sredstava za sprječavanje i korektivno djelovanje kada se zagađenja dese.

Predrag Sekulić je podsjetio članove da je Vlada donijela odluku o donošenju Plana posebne namjene **crnogorskog primorja za svih šest crnogorskih opština** kroz koji će posebno biti apostrofirani plan zaštite i inkorporirano pitanje odnosa i zaštite prostora, što će, uz usvajanje petog dijela Barselonske konvencije, do jeseni kompletirati regulativu koja se tiče zaštite primorja. Kao dio konkretnih aktivnosti, istakao je da je **najveći napredak postignut u oblasti tretmana otpadnih voda**, što je predstavljalo glavni razlog zagađenja priobalnog pojasa.

Miodrag Burzan je podsjetio prisutne na teoriju teritorijalnog kapitala i na činjenicu da nacionalni parkovi kao područja posebnih vrijednosti i zaštita, u skladu sa tim konceptom, imaju oštiji tretman od ostatka teritorija.

Biljana Gligorić je, kao koordinatorka Radne grupe Savjeta za izvještavanje o sprovođenju Strategije, pohvalila napore Kancelarije u procesu izrade Izvještaja, a posebno u pogledu formiranja *Tima koordinatora* koga čine preko 30 predstavnika svih resora koji su bili direktno uključeni u proces izrade Izvještaja. Istakla je da bi bilo važno istrajati da ova novoformirana struktura bude uključena i u dalje procese, kao i da je koordinate potrebno posebno motivisati da prihvate ovu obavezu ne kao dodatnu već kao dio svog redovnog posla. Ocijenila je da je rad Radnih grupa Savjeta znatno olakšan angažmanom saradnika iz Kancelarije za održivi razvoj. Imajući u vidu integraciju Kancelarije u Ministarstvo održivog razvoja i turizma, naglasila je da će biti posebno važno da se i dalje jasno zadrži i istakne nad-resorna karakteristika i mandat Kancelarije, što će osigurati da **sprovođenje Nacionalne strategije održivog razvoja** ne bude rad samo jednog **ministarstva, već rezultat angažovanja svih činilaca Vlade**. Takođe, pohvalila je proces i napredak u metodologiji izrade Izvještaja istakavši da Crna Gora može biti primjer ostalim zemljama u regionu.

Dragoljub **Duško Vuković** je pohvalio novu metodologiju i sam format dokumenta. Predložio je da se, radi preglednosti, posebnom bojom ili na neki drugi način u tabeli **istaknu novopredloženi indikatori od strane koordinatora**, kako bi olakšali korišćenje Izvještaja i dalji rad na definisanju i praćenju indikatora.

Branko Lukovac je, takođe, pohvalio značajan napredak u metodologiji izvještavanja i predložio da Radna grupa uradi dodatan korak i da konkretne predloge i zaključke Vladi i nadležnim organima za poboljšanje sprovođenja same Strategije. Takođe, sugerisao je da bi u proces davanja ocjena o stepenu sprovedenosti mjera iz Akcionog plana, kroz participativni proces, u narednom periodu trebalo **uključiti mišljenja predstavnika nauke, privrede, lokalne uprave i nevladinog sektora** kao korektiv ocjena resora. Konstatovao je da u opštim trendovima postoji jako malo pozitivnih u odnosu na negativne trendove.

Predsjednik Savjeta je ocijenio da se zaista radi o **materijalu sa unaprijeđenom metodologijom izvještavanja**, ali istovremeno dodao da su unaprijeđenjem metodologije izvještavanja postali jasniji nedostaci u implementaciji zadataka Strategije. Predsjednik je **zadužio Kancelariju da dostavi Izvještaj**

Vladi na usvajanje, kao i da sa Radnom grupom Savjeta za ovu temu **pripremi zaključke za Vladu** u cilju inteziviranja napora Vlade da se ispune zadaci iz Strategije i napravi revizija ili rebalans Akcionog plana u cilju sagledavanja razloga zbog kojih zadaci nisu ispunjeni.

Tačka 4. Razmatranje Analize o ostvarenom progresu u sprovođenju opredjeljenja Crne Gore da se razvija kao ekološka država

Branko Lukovac, koordinator Radne grupe Savjeta za praćenje procesa izmjene Zakona o Nacionalnim parkovima, predstavio je Analizu koju je pripremila Radna grupa istakavši da je ovaj dokument napravljen u pravo vrijeme kao osvrt tj. bilans o ocjeni Crne Gore kao ekološke države nakon dvadeset godina od proglašenja. Uz ocjene o postignućima i glavnim izazovima u ovom periodu, predstavio je deset preporuka **koji se predlažu Analizom u cilju jačanja posvećenosti Crne Gore stvaranju ekološke države** i smanjenju jaza između deklarativnog i stanja na terenu (*tekst Analize se u cjelosti nalazi u prilogu 6*).

Dragoljub **Duško Vuković** je podržao kritičku intonaciju i pristup Analize i sugerisao *tri izmjene*: da se umjesto iznošenja *Opšteg utiska o odnosu građana prema ideji ekološke države* taj stav *kvantifikuje*, posebno imajući u vidu razne raspoložive statističke podatke; da se *koriguje* problematična *rečenica* na trinaestoj strani teksta *o ulozi medija* i da se *među razlozima za privrženost ideji ekološke države* navede i činjenica da je *Crna Gora* na vrijeme *prepoznala tu odrednicu kao dio koncepta održivog razvoja* čiji sistem od 2002. godine gradi i kontinuirano jača.

Predrag Sekulić se složio sa kritičkim pristupom Analize, ali je naglasio da **treba predstaviti i značajne** napretke u normativnom dijelu koji su postignuti, kao i *naslijedene probleme* iz pedesetih i šezdesetih godina kada je u pitanju tretman otpadnih voda i komunalni otpad. Ukazao je da moramo biti svjesni male teritorije Crne Gore, njenog ograničenog prostora i malog broja stanovnika i u tom smislu prečistiti tekst Analize kako bi ona sadržala samo preporuke koje je realno moguće sprovesti u Crnoj Gori. Naglasio je da Crna Gora upravo zbog svoje veličine ima problem sa **implementacijom opštih preporuka iz** Evropske unije i da moramo zadržati kritičnost u odnosu na evropsku regulativu.

Kao primjer je naveo oblast **reciklaže** koja je na nivou Crne Gore neisplativa zbog nepostojanja dovoljne količine otpada koji bi se koristio. Ocijenio je, takođe, da kod nas ne postoji otvorenost prema novim tehnologijama koje su dominante u Evropskoj uniji. Složio se sa nalazima Analize u pogledu postojanja problema nadležnosti na lokalnom nivou i više puta pominjanog problema međuresorne saradnje na određenim teritorijama kada je u pitanju uspostavljanje regionalnih deponija. P. Sekulić je istakao da treba da se skoncentrišemo na ono što je realno za Crnu Goru i kao primjer naveo predlog iz Analize koji se odnosi na **zabranu plastičnih kesa**, podsjećajući na Zakon koji Crna Gora već ima i kojim se forsira proizvodnja biorazgradivih kesa, izražavajući nadu da će Crna Gora u narednom periodu biti zemlja bez plastičnih kesa.

Miodrag Burzan se osvrnuo na navode povodom prenamjene upotrebe poljoprivrednog zemljišta i podsjetio na pitanje teritorijalnog kapitala, te sugerisao da bi proglašenjem ukupne teritorije kao društvenog, opšteg, državnog interesa i uvođenjem sankcija bilo riješeno pitanje zloupotrebe ili neobrađivanja zemljišta. Podsjetio je i da je u Americi obrada otpada jedan od najisplativijih poslova i iskazao uvjerenje da i za zajednicu u Crnoj Gori mora da postoji rješenje.

Branko Lukovac se osvrnuo na komentar ministra Sekulića povodom pitanja otpada i podsjetio prisutne da su se inostrani partneri, koji su ranije dolazili u Crnu Goru, interesovali za pitanje rješavanja ili preuzimanja otpada, kao da je i tada postojala procjena da su Crnoj Gori potrebne tri fabrike za preradu otpada umjesto konstantnog formiranja sanitarnih deponija koje samo zauzimaju mjesto, što već izaziva negativne reakcije kod građana.

Predsjednik Savjeta je povodom ove tačke predložio sljedeće zaključke:

- 1) da Savjet treba u načelu **da podrži Analizu** i da se zaduži Kancelarija za **održivi razvoj** i Ministarstvo da dokument pripreme i upodobu za dalje razmatranje na Vladi kao i da definišu zaključke koji bi mogli biti korisni ne samo Vladi, već dalje i Skupštini.
- 2) da se predloži Parlamentu da se 20. septembra o.g. povodom dvadesetogodišnjice ekološke države održi vanredna sjednica **Skupštine**, koja bi bila otvorena ne samo za poslanike već i za predstavnike civilnog i ostalih segmenata društva.
- 3) da se zadužuje Kancelarija za održivi razvoj da, u saradnji sa Radnom grupom za ovu temu, u septembru organizuje **okrugli sto** na kome će biti predstavljena i razmatrana Analiza.
- 4) U vezi sa konkretnim temama obrađenim Analizom, da se podrži pristup Analize u oblasti upravljanja otpadom da buduće aktivnosti treba usmjeriti u pravcu definisanja najmodernijih i **najracionalnijih rješenja**, uključujući i mogućnost koncesionih aranžmana dok se ne dosegne nivo ekonomske isplativosti, jer su sva ta ulaganja, ipak, jeftinija od društvene štete koja nastaje zauzimanjem prostora sanitarnim deponijama odnosno raspotranjenim problemom smeća u predjelima gdje nema deponija.

Predsjednik Savjeta je zbog ranije preuzetih obaveza prepustio dalje vođenje sjednice zamjenici Biljani Gligorić.

Tačka 5. Razmatranje ideje formiranja Centra za održivi razvoj

Biljana Gligorić, zamjenica predsjednika Savjeta, je podsjetila da je ova tema razmatrana na 17. sjednici Savjeta kada je zaključeno da je za dalju diskusiju o ovoj temi nužno razmatranje ovog predloga između Kancelarije, Ministarstva uređenja prostora i zaštite životne sredine i predlagača.

Branko Lukovac je izrazio žaljenje što predsjednik Savjeta ne prisustvuje ovom izlaganju jer, kako je podsjetio, ni prethodnom predstavljanju ideje o osnivanju Centra na 17. sjednici Savjeta nije prisustvovao Predsjednik. Izvjestio je prisutne da je u međuvremenu održan sastanak sa ministrom Sekulićem i sa ministricom Vlahović kao i sa Kancelarijom za održivi razvoj u više navrata, ali da nije održan zajednički sastanak na kome bi se usaglasila najpogodnija između tri **ponuđene opcije**: *da se Kancelarija vremenom pretvori u Centar; da se Centar osnuje pri Univerzitetu kao samostalna institucija ili da se formira nezavisna institucija kroz model partnerstva Univerziteta i Vlade.* (prijedlog o formiranju Centra je u cjelosti sadržan u prilogu 6)

Predrag Sekulić je podsjetio na stav Vlade da ne treba formirati nove institucije, već da **treba jačati postojeće kapacitete**, posebno Kancelarije za održivi razvoj za koju je naglasio da djeluje samostalno u okviru Ministarstva, kao i cijelog sektora zaštite životne sredine. Dodao je da treba **pomoći jačanju Savjeta i drugih tijela koja umrežavaju aktere društva** koji mogu da pomognu u razvoju ekološke svijesti i razvojnih projekata u Crnoj Gori. Istakavši podršku koju Evropska unija posvećuje projektima koji se bave problemima u oblasti ekologije, podržao je održavanje donatorske konferencije ukoliko se budu plasirali konkretni projekti u ovoj oblasti.

Miodrag Burzan je iznio mišljenje da država treba da iznađe sredstva za razvoj novih institucija, čak i putem ukidanja starih institucija na uštrb novih, te da bi jedna ovakva ili modifikovana institucija, takođe, trebalo da sadrži i regulatornu komponentu kroz koju bi obezbijedila i izvor prihoda za svoje funkcionisanje.

Jovo Radulović je konstatovao da Kancelarija u postojećem kapacitetu može da preuzme veliki dio planiranih aktivnosti Centra.

Dragiša Boričić je istakao da Kancelarija i sada po načinu rada više liči na Centar, a imajući u vidu predviđene djelatnosti Centra, predložio je redefinisane Kancelarije i podržao ideju o prerastanju Kancelarije u Centar, ne samo u strogo-formalnom nego i u suštinskom smislu.

Dragoljub **Duško Vuković** je otvorio pitanje da li se treba vratiti prvobitnoj ideji o formiranju istinskog regionalnog Centra za održivi razvoj u čijem bi finansiranju dijelom učestvovala i Crna Gora kao i druge države, kao i zatražio informaciju o tome da li je na ovu temu razgovarano sa ostalim zemljama regiona.

Branko Lukovac je istakao da je procedura za osnivanje regionalnog Centra složenija, te da je osnovna zamisao bila da centar zaživi kao crnogorska institucija koja bi vremenom, na osnovu svojih rezultata, uključila i institucije iz regiona.

Bosiljka Vuković je podsjetila da **Kancelarija za održivi razvoj već obavlja dio djelatnosti koje su predviđene** Centrom, posebno u pogledu prve predložene sfere djelovanja Centra – sabiranja razvojnih informacija i pružanja informacija Savjetu za održivi razvoj. Podsjetila je da je Vlada usvojila Komunikacionu strategiju održivog razvoja koja je zamišljena upravo kao obrazovna, a ne samo promotivna strategija, napominjući da bi, uz predviđeno povećanje kapaciteta u narednom periodu, Kancelarija u potpunosti mogla da obavlja i i aktivnosti iz predložene treće cjeline domena rada Centra.

Uz podsjećanje na komentar nekadašnjeg predsjednika Savjeta da je državi i Vladi potrebna institucija koja je zadužena za koordinisanje politika i aktera iz oblasti održivog razvoja, ukazala je da dio aktivnosti Centra koje se odnose na istraživanja treba vezati primarno za Univerzitet. Složila se sa B. Lukovcem da bi naučna i stručna istraživanja, poslije nekoliko godina dokazivanja svojim radom i dostignućima, mogla da se izdignu na regionalni nivo.

Biljana Gligorić je zaključila tačku konstatujući da je realnost takva da ne postoje sredstva za formiranje Centra. Takođe je napomenula da bi u procesu revizije Nacionalne strategije održivog razvoja trebalo uzeti u obzir pitanje opštih kapaciteta održivog razvoja za sprovođenje novih odrednica koje će se definisati inoviranim dokumentom. Dodala je da bi bilo korisno da **povodom dvadesetogodišnjice ekološke države Savjet da elektronsko saopštenje** u cilju skretanja pažnje javnosti na taj važan datum.

Sjednica je počela sa radom u 10:40 i završila u 13:30h.

SEKRETARKA
Bosiljka Vuković

PREDSJEDNIK
dr Igor Lukšić

Izvještaj o radu Radne grupe za održivu potrošnju i proizvodnju

srijeda, 27. jula 2011. godine

U skladu sa dinamikom usvojenog Plana rada Savjeta za 2011. godinu, na prethodnoj sjednici Savjeta, mandat Radne grupe za održivu potrošnju i proizvodnju je proširen sa zadatkom da pripremi materijal za diskusiju Savjeta o **Predlogu zakona o građevinskim proizvodima**.

U periodu od 26. aprila do 24. juna o.g. održana su tri sastanka Radne grupe:

- 26. aprila – **dogovorni sastanak sa predstavnicima Sektora za građevinarstvo** u resornom Ministarstvu; dinamika rada Radne grupe usklađena je sa informacijom koju je Radna grupa tada dobila iz Ministarstva da je rok za podnošenje predloga Zakona o građevinskim proizvodima Vladi pomjeren za početak maja;
- 6. maja – **prošireni sastanak Radne grupe** kojem su pored članova Radne grupe prisustvovali i autori Zakona o građevinskim proizvodima, predstavnici Odbora za građevinarstvo PKCG, predstavnici Instituta za standardizaciju Crne Gore, Akreditacionog tijela Crne Gore, Inženjerske komore Crne Gore i privatnih firmi koje se bave proizvodnjom i prometom građevinskih proizvoda u cilju što sveobuhvatnijeg sagledavanja dokumenta i davanja što konkretnijih sugestija i predloga
- 7. jun – **završni sastanak Radne grupe** – potvrđivanje zaključaka.

Na drugom sastanku, kao ključna tema, **diskutovana je opravdanost usvajanja Zakona u ovom periodu** s obzirom na to da je **Evropska komisija donijela novu Regulativu** (broj 305/2011) za ovu oblast 9. marta o.g, sa kojom je bilo potrebno dodatno uskladiti postojeći Predlog zakona. S obzirom na to da je predviđeno da predloženi tekst Zakona stupi na snagu tek 2014. godine, a kako bi se izbjeglo dupliranje procesa izrade, Radna grupa je preporučila a Savjet pisanom procedurom 24. juna o.g. usvojio, sljedeće zaključke:

- **da se sačeka završetak procesa prevođenja nove Regulative** (prevod se očekivao do 16. maja o.g) i saglasno novinama koje ona donosi izmijeni i dopuni sadašnji tekst Predloga, te da se takav, **dorađeni i u potpunosti usaglašeni tekst Zakona uputi na usvajanje Vladi do kraja ove godine.**
- da bi bilo korisno da se u toku priprema novog zakona **organizuju obuke, okrugli stolovi i prezentacije** kako za privrednike i proizvođače građevinskih proizvoda, tako i za same korisnike, kako bi se na vrijeme upoznali i pripremili za uvođenje novih regulativa i procedura

Zaključci Radne grupe povodom Predloga zakona o građevinskim proizvodima sa ovog sastanka **upućeni su resornom Ministarstvu** održivog razvoja i turizma.

Nakon upućivanja zaključaka i obavještenja iz Ministarstva da će se Zakon ipak uputiti na usvajanje Vladi do kraja drugog kvartala održan je **dodatni, treći, sastanak Radne grupe 7. juna 2011. godine**, gdje su se prisutni složili da i dalje ostaju pri svojim zaključcima, međutim, ostavljena je prilika da, ukoliko resorno Ministarstvo odobri odlaganje usvajanja zakona za četvrti kvartal, **Radna grupa obezbijedi pomoć timu koji će raditi na samoj izradi teksta zakona – formiranjem ekspertske Radne grupe Savjeta i obezbjeđivanjem međunarodne pomoći.**

U međuvremenu, Kancelarija za održivi razvoj, u saradnji sa Radnom grupom, obezbijedila je stranog eksperata koji ima iskustva u pisanju i implementaciji nove Regulative. 24. juna o.g. zvanično je

odobrena pomoć Evropske komisije da se putem TAIEX programa (Program za tehničku pomoć i razmjenu informacija) **obezbijedi jedan ekspert iz zemlje Evropske unije** koji ima iskustva u pisanju i primjeni ove regulative, i koji će u toku petodnevne posjete Crnoj Gori u septembru o.g, zajedno sa izrađivačima zakona, intezivno raditi na analizi postojećih dokumenata, obukama zainteresovanih o novoj regulativi i konkretnim inputima. **U toku je priprema ekspertske posjete čiju je organizaciju preuzeo Sektor za građevinarstvo u resornom Ministarstvu.**

Kontakt je takođe ostvaren i **sa slovenačkim Savjetom za zelenu izgradnju** čiji su predstavnici takođe zainteresovani da pomognu proces usklađivanja postojećeg Predloga zakona sa novom regulativom. Međutim, njihov odgovor se još čeka.